עִם הֱיוֹת שֶׁבְּנֵי אָדָם אֵינָם יוֹדְעִים אֶת גְּרִיעוּתִי מַה לִּי מִזֶּה, וְכִי אֲנִי אֵינִי מַכִּיר בְּעַצְמִי שֶׁאֲנִי נִבְזֶה בְּכָךְ וְכָךְ, אִם בְּהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה וְחֻלְשַׁת הַיְכֹלֶת וּבִזְיוֹן הַמַּאֲכָל וְהַפֶּרֶשׁ הַיּוֹצֵא מִמֶּנִּי וְכַיּוֹצֵא, עַד אֲשֶׁר יִהְיֶה נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס.

חג׳ שֶׁיִּחְשֹׁב עַל עֲוֹנוֹתָיו תָּמִיד, וְיִרְצֶה בְּטָהֳרָה וְתוֹכַחַת וְיִסּוּרִים, וְיֹאמַר: מַה הֵם הַיִּסּוּרִים הַיּוֹתֵר טוֹבִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יַטְרִידוּנִי מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם,

גְּבִיעַ הַזָּהָב

וְיֹאמַר עִם הֱיוֹת שֶׁבְּנֵי אָדָם אֵינָם יוֹדְעִים אֶת גְּרִיעוּתִי, כְּלוֹמַר אַף אִם אָכֵן לֹא יוֹדְעִים בְּנֵי הָאָדָם אֶת גְּרִיעוּתִי מַה לִּי מִזֶּה, וְכִי אֲנִי אֵינִי מַכִּיר בְּעַצְמִי שֶׁאֲנִי נִבְזֶה בְּכָךְ וְכָךְ מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ, אִם בְּהֶעְדֵּר הַיְדִיעָה בְּחֶסְרוֹן דַּעְתִּי בְּכַמָּה וְכַמָּה דְּבָרִים הַנִּצְרָכִים, וְחֻלְשַׁת הַיְכֹלֶת לַעֲשׂוֹת כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים אוֹ בַּעֲלֵי חַיִּים עוֹשִׂים, וּבִזְיוֹן הַמַּאֲכָל שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִטְרֹחַ בּוֹ כַּמָּה טִרְחוֹת וּלְתַקְּנוֹ בְּכַמָּה תִּקּוּנִים עַד שֶׁיִּהְיֶה עָרֵב לַחֵךְ הַבְּהֵמִי, וְעִנְיַן הַלְּעִיסָה כַּהֲגֶן כְּדֵי שֶׁיֵּרֵד מִתֶּקֶן לַקֵּבָה, וְהַפֶּרֶשׁ הַיּוֹצֵא מִמֶּנִּי כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לַחִיצּוֹנִים חֶלְקָם שֶׁזֶּה בִּזּוּי גָּדוֹל, וְכַיּוֹצֵא חוּשׁ הַמִּשּׁוּשׁ וכו׳, אֲשֶׁר כֻּלָּם אִם יִתְבּוֹנֵן בָּהֶם יִרְאֶה שִׁפְלוּתוֹ עַד הֵיכָן מַגַּעַת עַד אֲשֶׁר יִהְיֶה נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס.

הג׳ - שֶׁיִּחְשֹׁב עַל עֲוֹנוֹתָיו תָּמִיד בִּמְרִירוּת לֵב אֵיךְ הָלַךְ פֶּתִי בְּתַאֲוַת לִבּוֹ הָרַע, וְיִרְצֶה בְּטָהֳרָה לְבַד מִמְּחִילַת הָעָוֹן הֲרֵי יִרְצֶה שֶׁתִּתְכַּבֵּס נַפְשׁוֹ טֹהַר שָׁלֵם, שֶׁיִּהְיוּ הָעֲוֹנוֹת כְּלֹא הָיוּ, וְתוֹכַחַת יֹאהַב, יִרְצֶה בַּתּוֹכָחוֹת וִיקַבֵּל הָאֱמֶת מִמִּי שֶׁאֲמָרָהּ, וְיִסּוּרִים יִרְצֶה לְקַבְּלָן עָלָיו כְּדֵי לְכַפֵּר עֲוֹנוֹתָיו. וְיֹאמַר בְּעַצְמוֹ, מַה הֵם הַיִּסּוּרִים הַיּוֹתֵר טוֹבִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יַטְרִידוּנִי מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם שֶׁאֲכַפֵּר בָּהֶם עֲוֹנוֹתַי? שֶׁמָּא

אֵין חָבִיב בְּכֻלָּם מֵאֵלּוּ שֶׁיְּבַזּוּהוּ וְיַחֲרְפוּהוּ וְיַגְדְּפוּהוּ, שֶׁהֲרֵי לֹא יִמְנְעוּ מִמֶּנּוּ כֹּחוֹ וְאוֹנוֹ בָּחֳלָאִים, וְלֹא יִמְנְעוּ אֲכִילָתוֹ וּמַלְבּוּשׁוֹ בְּעוֹנִי, וְלֹא יִמְנְעוּ חַיָּיו וְחַיֵּי בָּנָיו בְּמִיתָה, אִם כֵּן מַמָּשׁ יַחְפֹּץ בָּהֶם, וְיֹאמַר בְּלִבּוֹ: מַה לִּי לְהִתְעַנּוֹת, לְהִסְתַּגֵּף בְּשַׂקִּים וּבְמַלְקִיּוֹת הַמַּחֲלִישִׁים כֹּחִי מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וַאֲנִי לוֹקֵחַ אוֹתָם בְּיָדִי, יוֹתֵר טוֹב אֶסְתַּגֵּף בְּבִזְיוֹן בְּנֵי אָדָם וְחֶרְפָּתָם לִי, וְלֹא יָסוּר כֹּחִי וְלֹא יֵחָלֵשׁ. וּבָזֶה כְּשֶׁיָּבוֹאוּ הָעֲלָבּוֹנוֹת עָלָיו יִשְׂמַח בָּהֶם, וְאַדְרַבָּה יַחְפֹּץ בָּהֶם, וְיַעֲשֶׂה מִשְּׁלֹשֶׁת סַמִּים אֵלּוּ תַּחְבֹּשֶׁת לְלִבּוֹ, וְיִתְלַמֵּד בָּזֶה כָּל יָמָיו.

גְּבִיעַ הַזָּהָב

מַלְקִיּוֹת סִגּוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת וְכִיו״ב, אֵין חָבִיב בְּכֻלָּם מֵאֵלּוּ שֶׁיְּבַזּוּהוּ וְיַחֲרְפוּהוּ וְיַגְדְּפוּהוּ בְּנֵי אָדָם וְהוּא שׁוֹתֵק, וְאַדְרַבָּה יִתֵּן לְמַכֵּהוּ לֶחִי שֶׁבַע בְּחֶרְפָּה, שֶׁהֲרֵי אֵלּוּ הַחֲרָפוֹת וְהָעֲלָבּוֹנוֹת לֹא יִמְנְעוּ מִמֶּנּוּ כֹּחוֹ וְאוֹנוֹ בָּחֳלָאִים רח״ל, וְלֹא יִמְנְעוּ אֲכִילָתוֹ וּמַלְבּוּשׁוֹ בְּעוֹנִי, וְלֹא יִמְנְעוּ חַיָּיו וְחַיֵּי בָּנָיו בְּמִיתָה, כְּלוֹמַר לֹא יִהְיוּ אֵלּוּ הַבִּזְיוֹנוֹת מוֹנְעִים מִמֶּנּוּ אוֹ מִבָּנָיו לִחְיוֹת, אִם כֵּן מַמָּשׁ יַחְפֹּץ בָּהֶם בַּבִּזְיוֹנוֹת, לִמְחִילַת עָוֹן וּלְכַפָּרַת פֶּשַׁע, וְיֹאמַר בְּלִבּוֹ: מַה לִּי לְהִתְעַנּוֹת, לְהִסְתַּגֵּף בְּשַׂקִּים וּבְמַלְקִיּוֹת, הַמַּחֲלִישִׁים כֹּחִי מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וַאֲנִי לוֹקֵחַ אוֹתָם בְּיָדִי בִּרְצוֹנִי לְכַפֵּר עֲוֹנִי, יוֹתֵר טוֹב אֶסְתַּגֵּף בְּבִזְיוֹן בְּנֵי אָדָם וְחֶרְפָּתָם לִי, וְלֹא יָסוּר כֹּחִי וְלֹא יֵחָלֵשׁ. וּבָזֶה כְּשֶׁיָּבוֹאוּ הָעֲלָבּוֹנוֹת עָלָיו יִשְׂמַח בָּהֶם, שֶׁהֵם מְלַמְּדִים שֶׁרָצָה בּוֹ הקב״ה, וְשָׁלַח אֵלָיו אֵלּוּ הַבִּזְיוֹנוֹת כְּדֵי לְכַפֵּר בָּהֶם עֲוֹנוֹתָיו, וְאַדְרַבָּה יַחְפֹּץ בָּהֶם שֶׁיָּבוֹאוּ לְטַהֵר נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי *.

* הג״ה: כְּתַב מָרָנָא וְרַבָּנָא הַגָּשֶׁר הַגָּדוֹל הָרַמב״ם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת לְאָבוֹת (ד, ד), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּכְבָר רָאִיתִי בְּסֵפֶר מִסִּפְרֵי הַמִּדּוֹת שֶׁנִּשְׁאַל לְאֶחָד מִן הַחֲשׁוּבִים